

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
مدرسه علمیه طوبی
شهرستان بهبهان
عنوان مقاله :
تضعیف هویت فرهنگی
استاد راهنما :
سرکار خانم خدیجه طیبی
نام گروه :
مدافعین حریم قلم
پژوهشگران :
شیدا روشندل
فاطمه آیرم
مهدیه دژاگه
زهرا خلفی
تهمینه دژه

در حالی که هویت های جهانی و فراملی در حال گسترش هستند و انسان های روی زمین روز به روز سلایق ، تعلقات و جهانی تری پیدا می کنند هویت های قومی و محلی که برآیند مقاومت در مقابل فرهنگ های جهانی هستند نیز روز به روز قدرت و ظهور بیشتری می یابند ، اکنون باید دید که وضعیت فرهنگی کشور ما در عصر جهانی شدن چگونه خواهد بود و آیا قادر خواهیم بود هویت سیاسی - فرهنگی خودمان را بر اساس نیازها و در خواست های خود شکل دهیم ؟ پر واضح است که اگر استراتژی دقیق و منسجم و سیاست گذاری صحیحی در مورد هویت فرهنگی ایرانی طراحی و اجرا نشود ، نمی توان مطمئن بود که هویت قومی و هویت ملی و اسلامیمان با دسیسه های بیگانگان ، در تعارض قرار نگیرد و به نقطه ضعف تبدیل نگردد . در تحقیق حاضر ، این موضوع مورد بررسی قرار گرفته است .

۱. تعریف و تبیین موضوع
۲. اهمیت و ضرورت موضوع
۳. اهداف و فوائد تحقیق
۴. پیشینه تحقیق
۵. سوالات تحقیق
۶. فرضیه تحقیق
۷. روش تحقیق
۸. ساختار تحقیق
۹. واژگان
۱۰. محدودیت ها و موانع

مقدمه

جهانی شدن ، غربی سازی جهان یا همان تضعیف هویت فرهنگی ، پروژه یا فرآیند مدیریت شده ای است که غرب با رهبری آمریکا در حال پیگیری آن است ، پدیده ای که بر جوانب گوناگون زندگی فرهنگی ، هویت ، سبک زندگی مردم تاثیر می گذارد ، این تحولات که در قالب جهانی شدن فرهنگ کشورها رخ می دهد ، بر سلیقه ، گذران اوقات فراغت و در نهایت سبک زندگی جامعه ، تاثیر می گذارد . در چنین فضایی ، در منابع هویتی و هویت گزینی دچار تغییر می شود . امروز هویت ایرانی اسلامی تحت تاثیر عواملی مانند پیشینه تاریخی ، اجتماعی و فرهنگی ، پارادایم جدید فکری انسان مدرن و فرا مدرن و نظام جهانی و تهاجم فرهنگ غربی است . در تحقیق حاضر با توجه به موقعیت استراتژیک ایران اسلامی ، جوان بودن جمعیت ، نوع فرهنگ و ... بررسی آثار جهانی شدن ، هویت و سبک زندگی و تهدید ها و چالش های پیش روی می پردازیم .

۱. تعریف و تبیین موضوع

در جامعه ما موضوع فرهنگ و معضلات آن موضوعی است که همواره مورد توجه مسئولان و صاحب نظران در این عرصه بوده است . این که چه عواملی موجب تقویت فرهنگ جامعه و چه عواملی فرهنگ سوزند دائما موضوع سمینارهای مختلف قرار گرفته است . در حوزه ضعف فرهنگی گرچه عواملی از درون جامعه ، از جمله مشکلات اقتصادی ، آموزش و ... دخیلند اما به نظر می رسد عوامل بیرونی جامعه نیز نقش موثری دارند و شاید مهمترین مسئله ای که باید به آن پرداخته شود این است که اصولا چرا جامعه از فرهنگ اصیل دینی و ملی خود فاصله گرفته و معیارهای ارزش مداری در جامعه تغییر یافته است .

و بارز بین دوران ما قبل مدرن و دوره ی مدرن فقط یک تفاوت ابزاری است و نه تفاوت فکری و فرهنگی . و باز بدین معنی است که مدرن سازی ممالک توسعه یافته صرفاً از طریق به کارگیری ابزار صنعتی و ماشینی است که نمونه هایش در جهان توسعه یافته غرب ، مورد استفاده قرار می گیرد و به فرهنگ و روانشناسی جامعه مزبور کار ندارد . در صورتی که مشکلات اجتماعی و فرهنگی ناشی از مدرنیسم و یا مدرنیزه کردن بیانگر این حقیقت است که تفاوت ماهوی میام جامعه مدرن و سنتی تفاوت در اندیشه و فرهنگ انسانی است.

باید تحولات منتهی شده به مدرنیسم را فرعی از تحولات فرهنگی دانست که در طول قرن های متمادی در غرب به وقوع پیوسته است . آنگونه که از تاریخ تمدن غرب به دست می آید و در بررسی دوره های قرون وسطا و رنسانس به آن اشاره رفت ، مدرنیسم در زمینه مدنیت ، علم ، تکنولوژی و فرن آوری تا حدودی متاثر از تحولات فرهنگی ناشی از تلاقی غرب با اندیشه های فرهنگ اسلامی در قرون گذشته بوده است . برخی از صاحب نظران منصف غربی نظیر بیل دورانت و هونتگومری وات ، به این تاثیر پذیری اعتراف کرده اند ، و از این رهگذر به بحران هایی چون بحران صنعتی ، اخلاقی ، دینی و فرهنگی دامن زد که آثار زیان بار آن تا کنون در ابعاد مختلفی دامن گیر غرب بوده است .

عموما سهم عمده در انقلاب و تحولات فرهنگی و دینی یک جامعه از آن فلاسفه و یا فیلسوف نمایانی است که در پردازش اندیشه های فرهنگی و دینی آن جامعه سهمیم بوده اند . از میان فلاسفه غرب ، نام اسمانوئل کانت به عنوان بزرگترین فیلسوف عصر نوین ، در تومار معماران فلسفی مدرنیسم به چشم می خورد .

در اذهان عمومی غربی ها ، به واسطه فعالیت فرهنگی دگر اندیشان نوگرا از طریق انتشار روزنامه و مجلات و تدوین مقالات و

کتاب ها ، چنین وانمود شد که این تقارن نا میمون دین و حاکمیت دینی با ظلمت و جهالت در قرون وسطا بود که موجب گردید ا زقرون وسطا به عنوان سال های تاریک و ظلمانی یاد شود . پدیده ی نوگرایی با فرهنگ فراگیر سکولاریستی خود ، از سده ی هفدهم به بعد در اروپا آغاز گردید . به تدریج در سطح جهان انتشار یافت و گوشه و کنار جهان را تحت سیطره ی فرهنگی ، سیاسی و اقتصادی ، صنعتی در آورد . مبدا پیدایش و مهد پرورش نوگرایی ، بستر زمانی و جایگاه جغرافیایی خاص را داشت . اما آثار و ویژگی های آن از مرز جغرافیایی زادگاه و پرورشگاه خود فراتر رفته است . همانگونه که گذشت سخن از نوگرایی در واقع سخن از شیوه ها و جلوه هایی از زندگی فردی و یا سازمان اجتماعی است که از اواخر قرن هفدهم به بعد رخ نموده است .

با نگرشی به زمان حاضر ، پیرامون وضعیت کنونی دموکراسی و تساهل دینی و اخلاقی آمریکا ، متوجه اوج گیری فساد و تباهی در دهه ی اخیر می شویم . بر اساس آمار و مدارک جامعه شناسانه ی مربوط به سال های ۱۹۶۰ به بعد که از سوی اینگر یکی از نویسندگان و صاحب نظران امور فرهنگی آمریکا ارائه شده است . در آمریکا به طور متوسط هر ساله پنج هزار نوجوان خودکشی می کنند . یعنی سیزده نفر در هر روز . از سال ۱۹۶۰ به این سو ، تعداد خودکشی هایی که بین سنین ۱۵ تا ۲۴ ساله انجام شده ، به دو برابر رسیده است .

رینگر وضعیت فرهنگی غرب را بهتر از وضعیت روانی آن نمی بیند . سینماها که به عنوان یکی از هنر های هفتگانه ، موثرترین نقش ها را در ترسیم سیمای فرهنگی به عهده دارند و توانسته اند با نمایش فیلم های مستهجن و بهره گیری از کلمات زشت و عامه پسند ، تماشاگران را تحت تاثیر قرار دهند . نمایش فیلم با استفاده از هنرپیشگان دختر ، تماشاگران را به وجد بیاورد و به سرعت آن

را به دام بیاندازد . در اثر همان آزاد اندیشی ها و تساهل هایی از دولت به خرج می دهد . اغتشاش جنسی و آزادی های فاحشه ها به جایی رسیده است که طبقات مختلف اجتماع وضع کنونی را پذیرفته اند و تصور می کنند که باید همانگونه باشند .

شهادت رینگر در محکمه های انسانیت برای همه کسانی که تاریخ را تجربه به نظاره می کنند کاملاً شهادتی قابل قبول ، مستند و معتبر است ، بدون واسطه است ، شهادت شخصی است که بدون کمترین تعصب و یا مبالغه ای به بیان دردمندانه واقعیات درون جامعه خود می پردازد و غرض از بیان این ماجراها رسواگری غرب نیست . بلکه بیان واقعیتی تلخ از آن سال ها می باشد .

پاپ ژان پل دوم ، رهبر کاتولیک های جهان طی پیام خود به مجمع عمومی سازمان جهانی زنان کاتولیک اظهار داشت مدرنیسم روش هایی از زندگی را که مخالف با مقام و شخصیت زن است اشاعه و تحمیل می کند . وی افزود فرهنگ مدرن مانع پویایی و رشد زن در جامعه می شود . پاپ در پیام خود ، تروریسم جنسی و استثمار زنان جوان ، آنچه را در قرن گذشته در جامعه زنان روا داشته شده است تلخ و ناگوار خوانده است .

هویت فرهنگی شامل باور ها ، زبان و ادب و رسوم ، پوشش لباس ، رسانه ها ، اقتصاد ، و است و طبیعتاً در چنین جامعه ای افراد مانند درختی که ریشه دوانده است در مقابل طوفان ها مظلوم خواهند بود . بحث شبیخون فرهنگی و تهاجم فرهنگی از مدت ها پیش مطرح بود .

نتیجه

امروز با موضوع ناتوانی فرهنگی روبرو هستیم و این نشان می دهد که هر چه به سمت جلو می رویم شرایط

بحرانی تر می شود . این در حالی است که اگر بتوانیم ظرفیت های فرهنگیمان را در حوزه قومی ، ملی و دینی خوب بشناسیم و از این ظرفیت ها برای داشتن جامعه ای سالم استفاده کنیم . تاثیر پذیری منفی ما از فرهنگ های دیگر به حداقل می رسد . این موضوع به منزله این نیست که ما نباید تبادل فرهنگی داشته باشیم . زیرا تبادل فرهنگی پویایی جامعه را به دنبال خواهد داشت ، نکته بعدی این است که باید در جهت آشنایی نوجوانان و جوانان با حوزه ی تقویت هویت فرهنگی تلاش کنیم . لازمه کار این است که از همه ی ظرفیت ها چه در بخش دولتی و غیر دولتی و چه در بخش مذهبی بتوانیم استفاده کنیم . پس لازم است مسئولان در حوزه فرهنگی از ضمیر فرهنگی به شکلی که مانع تقویت هویت فرهنگی شود ، خودداری کنند . تقویت هویت فرهنگی می تواند زمینه ای را فراهم کند تا شاخص های سلامت روانی اجتماعی ، مشارکت و تعامل اجتماعی و مسئولیت پذیری اجتماعی افزایش پیدا کند . طبیعتاً در چنین جامعه ای شاهد کاهش آسیب های اجتماعی و جرایم مختلف خواهیم بود ، چون نظارت اجتماعی افزایش پیدا می کند و در این بین رسانه می تواند نقش اساسی داشته باشد . در حوزه هویت فرهنگی ، آسیب های جدی به جامعه وارد نکنند . نمونه توتالیتاریسم متفاوت قرن بیستم و جوامع بازمانده از آنها از آلمان هیتلری گرفته تا شوروی استالینی ، و از چین مائوئی گرفته تا ژاپن نظامی گرا از این لحاظ گویا هستند . سرانجام

هویت فرهنگی نیاز به همسازی و انطباق با فرآیند ها و نهادها و سازکارهای هر جامعه ای دارد .

منابع و مآخذ

- لغت نامه دهخدا
- سایت تبیان
- سایت ویکی واژه
- رابطه دینداری،موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- لوکاس،ر.ک،تاریخ تمدن